របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស ក្នុងតំបន់ឆ្នាំ២០២៤

ការបង្កើតអនាគតរបស់យើង៖ ទិសដៅថ្មីសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស ក្នុងតំបន់អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក

ផ្តោតលើកម្ពុជា

ទិដ្ឋភាពទូទៅ

ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស គឺការផ្តោតលើមនុស្ស ផ្តោតលើការពង្រីកឱកាស សេរីភាព និងជម្រើសរបស់ពួកគេ ព្រមទាំងធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវសុខុមាលភាពរបស់ពួកគេ។ មនុស្ស និងសហគមន៍ មិនគួរជាអ្នកទទួលផលអសកម្មពីការអភិវឌ្ឍនោះទេ ប៉ុន្តែជាភ្នាក់ងារសកម្មដែលអាចចូលរួមយ៉ាងពេញលេញនៅក្នុងជីវិតសេដ្ឋកិច្ច សង្គម និងនយោបាយ និងនៅក្នុងការកសាងសន្តិសុខមនុស្ស។

នៅតំបន់អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ដំណើរអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស បានក្លាយជារឿងនិទានរៀបរាប់អំពីវឌ្ឍនភាព ភាពខុសគ្នា និងបញ្ហារំខាន។ អ្វីដែលធ្វើឱ្យព្រួយបារម្ភគឺថា តំបន់នេះមិនស្ថិតនៅលើគន្លងឆ្ពោះទៅសម្រេចបានគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបដោយចីរភាពណាមួយនោះទេ ហើយមនុស្សរាប់លាននាក់រស់នៅក្នុងស្ថានភាពជីវិតមិនច្បាស់លាស់ ជាមួយនឹងការគំរាមកំហែងជាច្រើនដល់សន្តិសុខ សង្គម នយោបាយ និងបរិស្ថានរបស់ពួកគេ ថែមទៀតផង។ ជាមួយគ្នានេះ ស្ថានភាពបច្ចុប្បន្ន កំពុងតែពិបាកឡើងៗ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពជាច្រើន។តំបន់នេះ កំពុងប្រឈមនឹងការគំរាមកំហែងដែលមានស្រាប់ ដូចជា ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ និងបម្រែបម្រួលបរិយាកាស បច្ចេកវិទ្យា និងពាណិជ្ជកម្ម ដែលអាចរាំងស្ទះដល់កំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការបង្កើតការងារ។ វាក៏ប្រឈមផងដែរនឹងហានិភ័យដែលកំពុងកើនឡើងទៅលើការអនុវត្តគោលនយោបាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព កើតចេញពីការធ្លាក់ចុះលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ និងស្ថាប័នជាតិ និងការកើនឡើងមតិសាធារណៈដែលមានការបែកខ្ញែក ។

ដើម្បីពង្រឹងការអភិវឌ្ឍមនុស្សឡើងវិញ នៅក្នុងទិដ្ឋភាពអភិវឌ្ឍ ដ៏ច្របូកច្របល់ របាយការណ៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស ក្នុងតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក ឆ្នាំ២០២៤ **ស្នើឡើងនូវទិសដៅថ្មីៗ**។ តាមរយៈការ កសាងលើភាពជោគជ័យក្នុងតំបន់នាពេលកន្លងមក ការបង្កើតអនាគតរបស់យើង កំណត់ផ្លូវដើរជាក់ស្តែង និងតស៊ូមតិឱ្យមានអភិក្រមមួយផ្អែកលើសរសរស្តម្ភបី៖ ការបញ្ជ្រាបការអភិវឌ្ឍមនុស្ស, ការពិចារណាឡើងវិញនូវយុទ្ធសាស្ត្រកំណើន និងការធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ។

ការអភិវឌ្ឍមនុស្សនៅតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកបានក្លាយជារឿងនិទានរៀបរាប់អំពីវឌ្ឍនភាព ភាពខុសគ្នា និងបញ្ហារំខាន

តំបន់នេះបានស្ថិតនៅជួរមុខនៃការប្រែប្រួលសេដ្ឋកិច្ចជាច្រើន។ ការប្រែប្រួលសេដ្ឋកិច្ចទាំងនេះ អាចតាមដានបាន ដោយត្រឡប់ទៅមើលបទពិសោធន៍ដំបូងនៃឧស្សាហូបនីយកម្មដឹកនាំដោយការនាំចេញ របស់ប្រទេសជប៉ុន ដែលបន្ថែមទៀតតាមពីក្រោយដោយការលេចរូបរាងឡើងនៃ«ខ្លាអាស៊ី» និងការកើនឡើងសេដ្ឋកិច្ចនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ អាស៊ីខាងត្បូង និងប្រទេសចិន។ ការផ្លាស់ប្តូរទាំងនេះ បង្ហាញពីការ ផលិតទាន់ពេលវេលា និងខ្សែចង្វាក់ផលិតកម្មរួម ដែលធ្វើឱ្យតំបន់អាស៊ី ប្រែក្លាយជាមជ្ឈមណ្ឌលកម្មន្តសាលពិភពលោក និងធ្វើឱ្យប្រទេសជាច្រើនអាចឡើងជណ្តើរប្រាក់ចំណូលបាន។ បច្ចុប្បន្ននេះ អាស៊ី និង ប៉ាស៊ីហ្វិក មានច្រើនជាងមួយភាគបីនៃផលដុលជាតិសរុបសកល ហើយត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងចូលរួមចំណែកប្រហែល ២/៣ នៃកំណើនសកល ដែលនេះគូសបញ្ជាក់ពីការផ្លាស់ប្តូរទៅរកសេដ្ឋកិច្ចសកលពហុប៉ូល។

អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិកបានត្រួសត្រាយអភិក្រមថ្មីក្នុងការអភិវឌ្ឍមនុស្ស។ អភិក្រមទាំងនេះ គឺរាប់ចាប់ពីការសង់លំនៅឋានសាធារណៈដ៏ធំទូលាយនៅក្នុងប្រទេសសិង្ហបុរី រហូតដល់មីក្រូហិរញ្ញវត្ថុប្រកបដោយនវានុវត្តន៍នៅក្នុងប្រទេសបង់ក្លាដែស និងការផ្តល់សេវាធនាគារចល័ត នៅក្នុងប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី និងហ្វីលីពីន ព្រមទាំងគំនិតទានទាគាំទ្រដល់ការអភិវឌ្ឍមនុស្សនៅក្នុងប្រទេសប៊ូតាន ស្រីលង្កា និងវៀតណាម។ ប្រទេសនានាអាចរៀនពីគ្នាទៅវិញទៅមក និងចេះកែសម្រួលគំនិតផ្សេងៗគ្នាឱ្យស្របតាមបរិបទជាក់លាក់ថ្មីៗរបស់ប្រទេសពួកគេ។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័សនេះបានជួយឱ្យប្រជាជនជាង ១.៥ ពាន់លាននាក់នៅក្នុងតំបន់ ចាកចេញពីភាពក្រីក្រខ្លាំង។

តាមរយៈការកសាងដោយឈរលើអភិក្រមទាំងនេះ តំបន់នេះមានការរីកចម្រើនគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងការអភិវឌ្ឍមនុស្សរយៈពេលវែង។ ក្នុងរយៈពេលបីទសវត្សរ៍ចុងក្រោយនេះ សន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស (HDI) ក្នុងតំបន់នេះបានកើនឡើង ១៩ ភាគរយ ដែលជាការលោតផ្លោះដ៏ធំបំផុតនៅលើពិភពលោក។

នៅប្រទេស**កម្ពុជា** HDI បានកើនឡើង៥៦.៩ភាគរយ តាំងពីឆ្នាំ១៩៩០ ដែលធ្វើឱ្យ**កម្ពុជា**ស្ថិតក្នុងក្រុមប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សមធ្យម ហើយមានចំណាត់ថ្នាក់ទី១៤៦ ក្នុងចំណោម១៩១ប្រទេសនៅឆ្នាំ២០២៣។ វឌ្ឍនភាពនេះក៏រួមបញ្ចូលការខាតបង់ដោយវិបត្តិកូវីដ១៩ផងដែរ។

ប៉ុន្តែអត្ថប្រយោជន៍មិនត្រូវបានចែករំលែកស្មើៗគ្នានោះទេ។ វានៅតែមានភាពខុសគ្នាយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងចំណោមអនុតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក និងនៅទូទាំង និងក្នុងប្រទេសនានា ជាមួយនឹងអបរិយាប័ន្នជារចនាសម្ព័ន្ធដែលមានការរីករាលដាល និងរ៉ាំរ៉ៃ ។

- *វិសមភាពនៅតែចាក់ឫសយ៉ាងជ្រៅ* - អ្នកមានជាងគេបំផុត ១០ ភាគរយ គ្រប់គ្រងយ៉ាងជាប់លាប់លើជាងពាក់កណ្តាល នៃប្រាក់ចំណូលសរុប ហើយជាពិសេសនៅអាស៊ីខាងត្បូង វិសមភាពប្រាក់ចំណូលមានសភាពកាន់តែអាក្រក់ទៅៗ។ ក៏មានវិសមភាពដ៏រ៉ាំរ៉ៃផងដែរ នៅក្នុងការបែងចែកទ្រព្យសម្បត្តិ ជាពិសេសនៅតំបន់អាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងអាស៊ីខាងត្បូង ជាទីដែលមានវិសមភាពទ្រព្យសម្បត្តិខ្ពស់ជាងគេបំផុតដែលគេសង្កេតឃើញនៅក្នុងប្រទេសចិន ឥណ្ឌា មីយ៉ាន់ម៉ា ស្រីលង្កា និង ថៃ។ ជាមួយគ្នានេះ វឌ្ឍនភាពនៃការអភិវឌ្ឍមនុស្សជាទូទៅ មានលក្ខណៈមិនស្មើគ្នាខ្លាំងណាស់។ នៅ**កម្ពុជា** ចំពោះHDIដែលសម្របនឹងវិសមភាព វិញ (inequality-adjusted HDI) - ដោយផ្អែកលើធម្យមភាគវិសមភាពផ្នែកអប់រំ សុខភាព និងចំនូលរវាងបុរសនិងស្ត្រី - ពិន្ទុរបស់**កម្ពុជា**

គឺប្រហែលនឹងមធ្យមភាគពិភពលោក គឺខាតបង់HDI ប្រមាណ ១៩.២ភាគរយ ដោយសារវិសមភាព។

- *មនុស្សរាប់លាននាក់បានជាប់ក្នុងភាពក្រីក្រ* – ទោះបីជាមានការរីកចម្រើនយ៉ាងខ្លាំងក្នុងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្ររូបិយវត្ថុ ដែលបានជំរុញមួយផ្នែកធំ ដោយសារការកើនឡើងសេដ្ឋកិច្ចរបស់ប្រទេសចិន យ៉ាងណាក៏ដោយ ក៏នៅមានប្រជាជនប្រហែល ១៨៥ លាននាក់ នៅតែក្រីក្រខ្លាំង នៅក្នុងលក្ខខណ្ឌដាច់ខាត ដោយទទួលបានប្រាក់ចំណូលតិចជាង ២.១៥ ដុល្លារក្នុងមួយថ្ងៃ។ ប្រជាជនជាច្រើនទៀតកំពុងរស់នៅក្បែរភាពក្រីក្រ ដោយមានប្រហែល ១ ពាន់លាន ត្រូវបានចាត់ថ្នាក់ថាជា "ក្រីក្រតាមសង្គម" ពោលគឺការរស់នៅដោយពឹងផ្អែកលើប្រាក់ចំណូលជាមធ្យមតិចជាងពាក់កណ្តាល។ វិធានការសំខាន់មួយទៀត គឺសន្ទស្សន៍ភាពក្រីក្រពហុវិមាត្រ (MPI) ដែលគិតគូរពីភាពខ្វះខាតក្នុង វិស័យអប់រំ សុខាភិបាល និងកម្រិតជីវភាពរស់នៅ។ អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក មានប្រជាជនដែលមានការខ្វះខាតខ្លាំង ប្រហែលពាក់កណ្តាលនៃប្រជាជនខ្វះខាតខ្លាំងនៅលើពិភពលោក – ៥០០លាននាក់។ ក្នុងចំណោមប្រជាជនទាំងនេះ ៤០០លាននាក់ នៅអាស៊ីខាងត្បូង បើទោះបីជាប្រទេសឥណ្ឌា អាចធ្វើឱ្យប្រជាជន ៤១៥ លាននាក់ចាកចេញពីភាពក្រីក្រច្រើនសូចនាករ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ២០០៥ យ៉ាងណាក៏ដោយ។ នៅ **កម្ពុជា** អត្រានៃភាពក្រីក្រពហុសមាសភាគ (multidimensional poverty) បានធ្លាក់ចុះពី៣៦.៧ភាគរយក្នុងឆ្នាំ២០១៤ មកត្រឹម១៦.៦ភាគរយក្នុងឆ្នាំ២០២៣។ នេះមានន័យថាចំនួនប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រកាត់បន្ថយពាក់កណ្តាលពី៥.៦លាននាក់មកត្រឹម២.៨លាននាក់ក្នុងរយៈពេលត្រឹមតែ៧ឆ្នាំកន្លះប៉ុណ្ណោះ។ វឌ្ឍនភាពរបស់**កម្ពុជា**មួយផ្នែកធំ សម្រេចបានតាមរយៈភាពប្រសើរឡើងផ្នែកសុខភាព និងជីវភាព ជាពិសេសអត្រាមរណភាពកុមារ អាហារូបត្ថម្ភ ការប្រើប្រាស់ឥន្ធនៈចំអិន អនាម័យ និងអគ្គិសនី។ ប៉ុន្តែបញ្ហាប្រឈមនៅតែមានសម្រាប់សូចនាករអប់រំ និងលំនៅឋាន ដោយភាពងាយរងគ្រោះនៅតែខ្ពស់។

- *អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក មានភាពលំអៀងយេនឌ័រខ្លាំង* – ឧ. ស្ត្រីបានទទួលផលក្នុងវិស័យអប់រំ និងសុខភាព និងលទ្ធភាពទទួលបានហិរញ្ញវត្ថុ ដូចជានៅអាស៊ីខាងត្បូង ដែលភាពជាម្ចាស់នៃគណនីហិរញ្ញវត្ថុ បានកើនឡើងពី ២៤ ដល់ ៦៦ ភាគរយ ក្នុងរយៈពេលមួយទសវត្សរ៍។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ស្ត្រីនៅតែមានការរារាំងដោយភាពលំអៀង និងរបាំងជារចនាសម្ព័ន្ធជាច្រើន ហើយនៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន ស្ត្រីបានទទួលរងនូវការធ្លាក់ចុះយ៉ាងខ្លាំងនៃសមភាពយេនឌ័រ និងការផ្តល់សិទ្ធិអំណាច ដែលឧបសគ្គជាក់លាក់របស់ស្ត្រីធ្វើការនៅក្នុងប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន គឺជាក្តីព្រួយបារម្ភយ៉ាងខ្លាំងមួយ។ នៅទូទាំងតំបន់ ស្ត្រីប្រហែល ៨០០លាននាក់ ស្ថិតនៅក្រៅកម្លាំងពលកម្ម។ ឧទាហរណ៍ នៅ សាធារណរដ្ឋឥស្លាមអ៊ីរ៉ង់ ការចូលរួមកម្លាំងពលកម្មរបស់ស្ត្រីមាន ១៤ ភាគរយ ទោះបីជាមានការចុះឈ្មោះចូលរៀនខ្ពស់ ក្នុងការអប់រំយ៉ាងណាក៏ដោយ ហើយនៅប្រទេសប៉ាគីស្ថាន មាន ២៥ ភាគរយ ធៀបនឹង ៦៩ ភាគរយ នៅវៀតណាម។ **កម្ពុជា**ក៏មានវឌ្ឍនភាពគួរឱ្យកត់សម្គាល់ក្នុងការលើកកម្ពស់សមភាពយែនឌ័រ – ដោយផ្អែកលើភាគរយស្ត្រីក្នុងសភា ការអប់រំ កម្លាំងពលកម្ម ក៏ដូចជាអត្រាមរណភាពមាតា – ដោយគម្លាតយែនឌ័របានធ្លាក់ចុះពី ០.៦៧៩ ក្នុងឆ្នាំ១៩៩០ មកត្រឹម ០.៤៦១ នៅឆ្នាំ២០២៣ (ដោយ ១ មានន័យថាគម្លាតខ្ពស់បំផុង និង ០ គ្មានគម្លាតយែនឌ័រ)។ នេះធ្វើឱ្យ**កម្ពុជា** ស្ថិតក្នុងចំណាត់ថ្នាក់១១៦ក្នុងចំណោម១៧០ប្រទេសសម្រាប់សន្ទស្សន៍វិសមភាពយែនឌ័រនៅឆ្នាំ២០២៣។

- *កម្មកររាប់លាននាក់ត្រូវបានបង្ខាំងនៅក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ហើយមានគម្លាតផ្នែកឌីជីថលយ៉ាងខ្លាំង* – អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក មានកម្មករក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការប្រហែល ២/៣ របស់ពិភពលោក ដែលមានចំនួនប្រហែលជា ១.៣ ពាន់លាននាក់។ នៅអាស៊ីខាងត្បូង សមាមាត្រនៃកម្មករក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ មាន ៨៧ ភាគរយ ហើយសូម្បីតែនៅអាស៊ីបូព៌ាក៏មាន ៥០ ភាគរយ ដែរ។ នៅកម្រិតប្រទេសវិញ នៅឯចុងម្ខាងនៃវិសាលគមនេះ គឺប្រទេសតុងហ្គា មាន ៩៧ ភាគរយ និងនៅឯចុងម្ខាងទៀតគឺសាធារណរដ្ឋកូរ៉េ មាន ២៧ ភាគរយ។ នៅ**កម្ពុជា** ប្រជាពលរដ្ឋប្រមាណ៨៨ភាគរយកំពុងបម្រើការក្នុងវិស័យក្រៅប្រព័ន្ធនៅឆ្នាំ២០១៩។

- លើសពីនេះ ក៏មានភាពខុសគ្នាយ៉ាងធំធេងផងដែរ ចំពោះការប្រើប្រាស់ឌីជីថល៖ ៤០ ភាគរយនៃប្រជាជនក្នុងតំបន់គឺអបរិយាប័ន្នឌីជីថល ជាមួយនឹងវិសមភាពនៃយេនឌ័រ និងការរស់នៅក្នុងតំបន់ទីក្រុង-ជនបទ គួរឱ្យកត់សម្គាល់។ នៅ**កម្ពុជា** ការប្រើប្រាស់អ៊ីនធឺណែត និងទូរស័ព្ទចល័តគឺមានភាគច្រើននៅតំបន់ប្រជុំជន។ ដោយផ្អែកលើរបាយការណ៍ភាពប្រកួតប្រជែងសកលឆ្នាំ២០១៩ដោយវេទិកាសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោក **កម្ពុជា**ឈរចំណាត់ថ្នាក់១០២ក្នុងចំណោម ១៤១ប្រទេសសម្រាប់ដំណភ្ជាប់ និងភាពរួចរាល់ផ្នែកឌីជីថល។ នៅឆ្នាំ២០២២ រាជរដ្ឋាភិបាល**កម្ពុជា**ប៉ាន់ប្រមាណ មានប្រជាពលរដ្ឋ**កម្ពុជា**ប្រមាណ៣០ភាគរយប៉ុណ្ណោះ ដែលមានជំនាញឌីជីថលបឋមក្នុងការប្រើប្រាស់ប្រព័ន្ធឌីជីថលសម្រាប់ការស្រាវជ្រាវតាមអ៊ីនធឺណែត ទំនាក់ទំនង និងចែករំលែកព័ត៌មាន។

- *ក៏មានគម្លាតដ៏ធំនៃ "សម្ពាធភពផែនដី" ផងដែរ*។ អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក មានប្រទេសនៅទូទាំងវិសាលគមឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ទាំងមូល ដោយមានការបញ្ចេញឧស្ម័នច្រើន និងតិច ហើយប្រទេសវិជ្ជមានសុទ្ធចំពោះការបញ្ចេញឧស្ម័ន ដូចជាប្រទេសប៊ូតង់ និងប្រទេសមួយចំនួនទៀត គឺប្រឈមមុខបំផុតទៅនឹងផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ឥន្ធនៈហ្វូស៊ីលមានចំនួន ៨៥ ភាគរយនៃការប្រើប្រាស់ថាមពល ហើយក្នុង រយៈពេលជាងបីទសវត្សរ៍កន្លងមកនេះ ការរួមចំណែករបស់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកចំពោះការបំភាយឧស្ម័ន CO_2 សកលបានកើនឡើងពីមួយភាគបួនដល់ពាក់កណ្តាល។ ជីវចម្រុះរបស់ ភពផែនដីកំពុងស្ថិតក្រោមការគំរាមកំហែង ដោយសារការបាត់បង់ទីជម្រក ការបំពុល ការកេងប្រវ័ញ្ចហួសប្រមាណ និងប្រភេទសត្វដែលឈ្លានពាន ហើយវាកំពុងធ្លាក់ក្នុងស្ថានភាពកាន់តែធ្ងន់ធ្ងរ ដោយសារការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ចាប់តាំងពីឆ្នាំ១៩៧០ តំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក ត្រូវបានគេមើលឃើញថាមានការធ្លាក់ចុះជីវចម្រុះច្រើនបំផុតទីបីនៅលើពិភពលោក បន្ទាប់ពីតំបន់អាមេរិកឡាទីន និងអាហ្វ្រិក។ សម្ពាធផ្នែកអេកូឡូស៊ី និងបរិស្ថានបែបនេះ បានបង្កើនហានិភ័យដល់ប្រជាជន ២០០ លាននាក់នៅក្នុងតំបន់ ដែលពឹងផ្អែកលើព្រៃឈើសម្រាប់

សុខភាព និងជីវភាពរស់នៅរបស់ពួកគេ។ នៅពេលគិតគូរពីកត្តាធ្លាក់ចុះបរិស្ថានទាំងនេះ រូបភាពនៃការអភិវឌ្ឍមនុស្សកាន់តែងងឹតជាពិសេសសម្រាប់ប្រទេសអ្នកមាន ដែលមានការបំភាយឧស្ម័នកាបូនិចខ្លាំង។ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះ ដោយផ្អែកលើ HDIដែលសម្របនឹងសម្ពាធលើភពផែនដី (planetary pressure-adjusted HDI) ការបំភាយឧស្ម័នកាបូននិងប្រើប្រាស់ធនធានរ៉ែក្នុងម្នាក់ៗសម្រាប់**កម្ពុជា** ធ្វើឱ្យHDI ធ្លាក់ចុះ ៣.៤ភាគរយ ដែលអាចប៉ះពាល់ប្រជាពលរដ្ឋក្រីក្រនិងងាយរងគ្រោះ។

ចំពោះការប្រែប្រួលអាកាសធាតុវិញ ចេតនាល្អៗកម្រនឹងមានសកម្មភាពអនុវត្តជាក់ស្តែងណាស់ ហើយការបំភាយឧស្ម័នកាបូនិច នៅតែបន្តកើនឡើង - គិតត្រឹមខែសីហា ឆ្នាំ ២០២២ ប្រទេសចំនួន ៣០ បានសន្យាអព្យាក្រឹតភាពកាបូន ប៉ុន្តែប្រទេសភាគច្រើន នៅខ្វះការបង្កើតយុទ្ធសាស្ត្រល្អៗក្នុងការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន ដើម្បីធ្វើឱ្យការសន្យានេះមានប្រសិទ្ធភាពនៅឡើយទេ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងឆ្នាំ២០២២ ប្រទេសឥណ្ឌូនេស៊ី បានបង្កើនការដុតធ្យូងថ្ម ៣៣ ភាគរយធៀបនឹងឆ្នាំមុន។ ជារឿយៗ រដ្ឋាភិបាលជាច្រើន បានផ្តល់អាទិភាពកាន់តែខ្លាំងទៅលើកំណើនសេដ្ឋកិច្ច និងការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ ឬបានប្រើប្រាស់ការនាំចេញធ្យូងថ្មដើម្បីទូទាត់បំណុលខាងក្រៅដែលកំពុងកើនឡើង។ ទោះបី**កម្ពុជា** មានការបំភាយឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់ក្នុងកម្រិតទាប ការបំភាយឧស្ម័នកំពុងមានការកើនឡើងស្របពេលមានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ ប្រមាណ៤៩ភាគរយនៃការបំភាយឧស្ម័នពុលគឺតាមរយៈការប្រើប្រាស់ក្នុងវិស័យព្រៃឈើនិងដីធ្លី តាមពីក្រោយដោយ ថាមពល (២២%) កសិកម្ម(១៨%) ឧស្សាហកម្ម(៩%) និងកាកសំណល់(២%)។

រួមជាមួយនឹងពិភពលោកទាំងមូល អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក បានជួបប្រទះបញ្ហារំខានយ៉ាងអន្តរាយជាបន្តបន្ទាប់ ជាពិសេសជំងឺរាតត្បាតកូវីដ-១៩ ផលប៉ះពាល់នៃសង្គ្រាមនៅអ៊ុយក្រែន និងវិបត្តិនៃការចំណាយលើការរស់នៅ។

- *ជំងឺរាតត្បាត និងការបិទខ្ទប់ជាបន្តបន្ទាប់ បានប៉ះពាល់ កម្លាំងការងារក្រៅផ្លូវការក្នុងតំបន់ប្រហែលពាក់កណ្តាល* - មានប្រទេសជាច្រើន បានទទួលរងការខាតបង់ប្រាក់ចំណូលយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ ពីទេសចរណ៍ ការផ្ញើរប្រាក់ និងកម្មន្តសាលកម្ម ដែលផ្តល់ការងារដល់កម្មករក្រៅផ្លូវការមួយចំនួនធំ ជាពិសេសតាមបណ្តាប្រទេសកោះនៅប៉ាស៊ីហ្វិក។ ជាក់ស្តែង ក្នុងតំបន់អាស៊ីខាងត្បូង និងអាស៊ីអាគ្នេយ៍ ហេតុការណ៍តក់ស្លុតទាំងនេះ បានបង្ហាញឱ្យឃើញពីភាពទន់ខ្សោយនៃប្រព័ន្ធថែទាំសុខភាព។ ក្រោយមកទៀត ក៏កើតមានសង្គ្រាមនៅអ៊ុយក្រែន និងវិបត្តិនៃការចំណាយលើការរស់នៅជាបន្តបន្ទាប់។ នៅឆ្នាំ២០២០ និង ២០២១ រួមជាមួយនឹងជំងឺរាតត្បាត គ្រោះកាចជាបន្តបន្ទាប់នេះបាននាំឱ្យមានការធ្លាក់ចុះយ៉ាងទូលំទូលាយនៃសន្ទស្សន៍អភិវឌ្ឍន៍មនុស្សនៅក្នុងអនុតំបន់ទាំងអស់ លើកលែងតែអាស៊ីបូព៌ាមួយប៉ុណ្ណោះ។ បណ្តាប្រទេសដែលមានវិបត្តិ ម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ច និងបំណុល បានរងគ្រោះខ្លាំងជាងគេ។ នៅ**កម្ពុជា** វិបត្តិកូវីដ១៩បានធ្វើឱ្យប្រទេសនេះខាតបង់ការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សដែលខំកសាងមកយ៉ាងលំបាក ដោយក្នុងនោះសន្ទស្សន៍HDIបានរំកិលថយក្រោយប្រហែលនឹងកម្រិតនៅឆ្នាំ២០១៨។ តាមរយៈ[ការសិក្សារបស់UNDPនៅឆ្នាំ២០២៣](#) នៅ**កម្ពុជា** សង្គ្រាមនៅអ៊ុយក្រែនបានធ្វើឱ្យមានការកើនឡើងតម្លៃទំនិញ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ផលដុលជាតិសរុប(GDP) ប្រមាណ ១.៣ ទៅ ១.៥ ភាគរយ ហើយអាចធ្វើឱ្យអត្រាភាពក្រីក្រកើងឡើងក្នុងរង្វង់០.៧ភាគរយបន្ថែមទៀតនៅឆ្នាំ២០២២។ ទោះបីជាយ៉ាងណា ជារួម **កម្ពុជា**នៅតែអាចរក្សាបានកំណើនសេដ្ឋកិច្ចខ្ពស់ គឺ៥.២ភាគរយនៅឆ្នាំ២០២២ និង៥.៣ ភាគរយនៅឆ្នាំ២០២៣។

- *រងគ្រោះខ្លាំងបំផុតគឺស្ត្រីនៅក្នុងគ្រួសារក្រីក្រ* - នាពេលថ្មីៗនេះ តំបន់នេះ ត្រូវបានគេឃើញថាមានការធ្លាក់ចុះ សមភាពយេនឌ័រដ៏អាក្រក់បំផុតរបស់ខ្លួន នៅក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សរ៍ ជាពិសេសនៅតំបន់អាស៊ីខាងត្បូង និងប៉ាស៊ីហ្វិក។ ក្នុងអំឡុងពេលនៃការរីករាលដាលជំងឺរាតត្បាត ស្ត្រីបានទទួលរងបន្ទុកមិនសមាមាត្រនៃកាតព្វកិច្ចក្នុងផ្ទះ រួមមានការងារផ្ទះ និងការថែទាំកុមារ និងសមាជិកគ្រួសារឈឺ និងចាស់ជរា។ ក្នុងអំឡុងឆ្នាំ ២០២០ និង ២០២១ មានផលវិបាកយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរនៅក្នុងប្រទេស ប្រទេសប៉ាពួញូហ្គីណេ និងមីយ៉ាន់ម៉ា ហើយជាពិសេសនៅក្នុងប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន ជាកន្លែងដែលស្ត្រីបានជួបប្រទះនូវវឌ្ឍនៈភាពជាច្រើនទសវត្សរ៍ តែប្រែជា អវិជ្ជមាន ជាមួយនឹងការរំលោភសិទ្ធិ និងសេរីភាពជាមូលដ្ឋានរបស់ពួកគេយ៉ាងធ្ងន់ធ្ងរ។ តាមរយៈ[ការសិក្សារបស់UNDPនៅឆ្នាំ២០២១](#) នៅ**កម្ពុជា** វិបត្តិកូវីដ១៩ បានប៉ះពាល់ដល់វិស័យវាយនភ័ណ្ឌនិងទេសចរណ៍ដែលមានកម្លាំងពលកម្មស្ត្រីច្រើនជាងគេ ដែលក្នុងនោះអត្រានៃភាពអត់ការងារធ្វើរបស់ស្ត្រីរំពឹងថា អាចឡើងដល់៣.២ ភាគរយ បើធៀបនឹងបុរសត្រឹម ២.៦ភាគរយ ដែលជាគម្លាតយេនឌ័រផ្នែកការងារប្រមាណ០.៦ភាគរយ។

- *ជាចុងក្រោយ ក្នុងរយៈពេលមួយទស្សវត្សរ៍កន្លងមកនេះ តំបន់នេះបានឃើញនូវការដើរបញ្ច្រាស់នៃការអនុវត្តលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ*-ការរីករាលដាលនៃជំងឺរាតត្បាត ធ្វើឱ្យរដ្ឋាភិបាលរឹតបន្តឹងលើសេរីភាពពលរដ្ឋ និងរំលោភសិទ្ធិនយោបាយ ស្របពេលជាមួយគ្នានេះក៏បានធ្វើឱ្យយន្តការគណនេយ្យភាពចុះខ្សោយ ផងដែរ។ អាស៊ីនិងប៉ាស៊ីហ្វិក បានឃើញនូវការប្រែប្រួលនាពេលថ្មីៗនេះឆ្ពោះទៅរកការកំណត់លំហរសាធារណៈ និងពលរដ្ឋ ក្នុងកម្រិតមួយដែលបានកើតឡើងចុះក្រោយនៅចុងទសវត្សរ៍ឆ្នាំ១៩៧០ ហើយហាក់ដូចជាមានក្តីសង្ឃឹមតិចតួចប៉ុណ្ណោះនៃការងើបឡើងវិញភ្លាមៗនៃលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យ។ ចំណុចនេះមានផលប៉ះពាល់យ៉ាងខ្លាំង នៅក្នុងទីតាំងមួយចំនួន សម្រាប់គន្លងនៃការអភិវឌ្ឍជារួម ក៏ដូចជាសម្រាប់បរិយាប័ន្ន និងសមភាព។ ហើយប្រសិនបើការផ្លាស់ប្តូរ ខាងលើនាំឱ្យមានការផ្តាច់មុខដែរនោះ វានឹងកាត់បន្ថយការប្រកួតប្រជែងផ្នែកសេដ្ឋកិច្ចជាមិនខាន។

បំណងប្រាថ្នាមិនបានសម្រេច អសន្តិសុខមនុស្សកើនឡើង និងអនាគតកាន់តែរីករវរ បង្កើតតម្រូវការបន្ទាន់ឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ

តាមនិន្នាការបច្ចុប្បន្ន តំបន់នេះមិនស្ថិតនៅលើមាគ៌ាដែលផ្តល់នូវការសម្រេចគោលដៅអភិវឌ្ឍន៍ប្រកបចីរភាព (SDGs) ណាមួយឡើយ។ គម្លាតដ៏ធំមួយ បានបើកចំហរ រវាងបំណងប្រាថ្នា និងការពិត ជាមួយនឹង

ដំណើរថយក្រោយគួរឱ្យបារម្ភ សម្រាប់គោលដៅប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ ឥឡូវនេះ គេរំពឹងថា SDGs នឹងមិនបានសម្រេចនៅត្រឹមឆ្នាំ ២០៣០ ឡើយ ប៉ុន្តែបានសម្រេចនៅត្រឹមឆ្នាំ ២០៦៥។ ទោះបីជាយ៉ាងណាក៏ដោយ ខ្លឹមសារ និងមហិច្ឆតានៃរបៀបវារៈឆ្នាំ ២០៣០ នៅតែមានភាពពាក់ព័ន្ធដូចពីមុនដដែល។

នៅទូទាំងអាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក មនុស្សរាប់លាននាក់រស់នៅក្នុងជីវិតមិនច្បាស់លាស់ជាមួយនឹងការគំរាមកំហែងជាច្រើនដល់សន្តិសុខរបស់ពួកគេ ទាំងផ្នែកសង្គម នយោបាយ និងបរិស្ថាន។ ជាពិសេសនៅអាស៊ីអាគ្នេយ៍ និងអាស៊ីខាងត្បូង បណ្តាប្រទេសនានាកំពុងប្រឈមនឹងជម្លោះ ភាពចលាចលនយោបាយ ឬឧបសគ្គសេដ្ឋកិច្ចធំៗ។ បំណងប្រាថ្នាដែលមិនបានសម្រេច ចំពេលអសន្តិសុខមនុស្សកើនដល់កម្រិតខ្ពស់ បង្កើតឱ្យមានការរួមផ្សំគ្នាមួយ ដែលមានលក្ខណៈងាយនឹងប្រែប្រួល និងអាចឆាបឆេះយ៉ាងងាយស្រួល ជាហេតុធ្វើឱ្យកាន់តែពិបាកក្នុងការសម្រេចបាននូវការអភិវឌ្ឍមនុស្សឱ្យបានជាប់លាប់។

តំបន់នេះក៏ប្រឈមមុខផងដែរនឹងអនាគតដែលនឹងអាចកាន់តែរីករវស្របពេលដែលទិដ្ឋភាពនៃការអភិវឌ្ឍ កំពុងត្រូវបានកែទម្រង់ដោយសារចង្កោមនៃហានិភ័យមានភាពប្រទាក់ក្រឡាចំនួនបី។

- *ហានិភ័យដែលកំពុងកើតមានស្រាប់* - មួយក្នុងចំណោមការគម្រាមកំហែងដែលកំពុងកើតមានស្រាប់ដ៏ធ្ងន់ធ្ងរបំផុត គឺការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ។ លើសពីនេះ មានការរំពឹងថានឹងមានជំងឺរាតត្បាតនាពេលអនាគតស្រដៀងគ្នា នឹងជំងឺកូវីដ-១៩ ដែរ ជាមួយនឹងលទ្ធភាពកើតឡើងវិញប្រហែល ៥០ ភាគរយ ក្នុងរយៈពេល ២៥ ឆ្នាំខាងមុខនេះ។ ហានិភ័យទាំងនេះ មានការកើនឡើង តាមរយៈ វិធីសាស្ត្រដែលមនុស្សមានអន្តរកម្មជាមួយធម្មជាតិ។ ទីក្រុងបន្តរីកចម្រើនយ៉ាងឆាប់រហ័ស ដោយសារកំណើនចំនួនប្រជាជន ការធ្វើចំណាកស្រុក និងការទាក់ទាញខាងសេដ្ឋកិច្ច ហើយនាពេលបច្ចុប្បន្ននេះ តំបន់នេះ គឺជាទីកន្លែងដែលមានទីក្រុងធំជាងគេបំផុត ចំនួនប្រាំមួយ របស់ពិភពលោកដូចជាទីក្រុងតូក្យូ និងទីក្រុងបុមបៃជាដើម។

- *បញ្ហាប្រឈមនានាចំពោះការបង្កើតកំណើន និងម៉ាស៊ីនបង្កើតការងារ* - ស្របពេលដែលប្រទេសអ្នកមាន កំពុងដោះស្រាយបញ្ហាប្រជាជនកាន់តែមានវ័យចំណាស់ ដែលធ្វើឱ្យប៉ះពាល់ដល់ប្រព័ន្ធសុខាភិបាល និងសង្គមរបស់ពួកគេ ប្រទេសមិនសូវមានធនធានព្យាយាមផ្តល់ការងារ និងសេវាសំខាន់ៗ ដល់យុវជនរបស់ពួកគេ។ នៅអាស៊ីខាងត្បូង ៨០ ភាគរយនៃកម្មករវ័យក្មេងស្ថិតនៅក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ហើយ ៣០ ភាគរយមិននៅក្នុងវិស័យអប់រំ និងការងារ។ ភាពអត់ការងារធ្វើរបស់យុវជននៅតែបន្តកើតមាន ហើយនៅក្នុងប្រទេសមួយចំនួន មានការកើនឡើងថែមទៀតផង។ ទន្ទឹមនឹងនេះ សកលភាវូបនីយកម្មបាននិងកំពុងតែចុះខ្សោយ ដោយសារភាពតានតឹងផ្នែកភូមិ សាស្ត្រនយោបាយ ការងើបឡើងវិញយឺតនៃសេដ្ឋកិច្ចប្រទេសអ្នកមាន និងវិសមភាពដែលកំពុងកើនឡើង។ ភាពជឿនលឿនផ្នែកបច្ចេកវិទ្យាយ៉ាងឆាប់រហ័ស និងអន្តរកាលថាមពលបានបង្កើតឱកាសថ្មីៗ ប៉ុន្តែក៏បង្កើតបញ្ហាប្រឈមសម្រាប់ទីផ្សារការងារ និងការប្រកួតប្រជែង ផងដែរ។

- *ហានិភ័យចំពោះសន្ទុះនៃការផ្លាស់ប្តូរ* - នៅក្នុងយុគសម័យមួយដែលត្រូវបានកំណត់ដោយបំណងប្រាថ្នាមិនបានសម្រេច និងភាពមិនប្រាកដប្រជា នោះសក្តានុពលសម្រាប់ការធ្វើកំណែទម្រង់ ក៏នឹងកំពុងធ្លាក់ចុះផងដែរ ដោយសារកត្តាមួយចំនួន ដូចជា ការធ្លាក់ចុះនៃលទ្ធិប្រជា ធិបតេយ្យ ការកើនឡើងប្រជានិយម ការបែងខ្ញែកពហុប៉ូល និងការរីកលូតលាស់នៃព័ត៌មានមិនពិត នៅលើវេទិកាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គមនានា។ លើសពីនេះ ស្របពេលបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលនាំមកនូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន វាក៏អាចមានលទ្ធផលអវិជ្ជមាន ផងដែរ។ ឧទាហរណ៍ នៅពេលដែលការបន្តឱ្យប្រើប្រាស់ដោយបើកចំហ គឺជាគន្លឹះ នោះវេទិកាប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ដឹកនាំដោយ AI បានចូលមកដើរតួយ៉ាងទូលំទូលាយក្នុងការតម្រង់ទិសសាធារណៈមតិ និងជំរុញឱ្យមានការបែកបាក់។ ចំពេលមានលំហរនៃគំនិតបែកខ្ញែកគ្នាដ៏ខ្មៀវខ្មារ វាកាន់តែពិបាកក្នុងការបង្កើត និងអនុវត្តការផ្លាស់ប្តូរដែលគិតទៅមុខ។

ចង្កោមទាំងនេះ និងសមាសធាតុរបស់ពួកវាមានលក្ខណៈត្រួតគ្នាដោយជៀសមិនរួច។ ឧទាហរណ៍ នគរូបនីយកម្ម ខណៈដែលវាជួយសម្រួលដល់ការរីករាលដាលនៃមេរោគ វាក៏បានជួយជំរុញកំណើនសេដ្ឋកិច្ច ផងដែរ តាមរយៈការនាំមនុស្ស និងធុរកិច្ចឱ្យជួបគ្នា។ ការប្រើប្រាស់ AI និងប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម ប្រសិនបើមិនបានកំណត់ដោយអាកប្បកិរិយាវិជ្ជមាន និងដោយសកម្មភាពបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ទេ ប្រហែលជាមិនត្រឹមតែលុបបំបាត់ការងារប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងរារាំងដល់ការអនុវត្តគោលនយោបាយទៀតផង តាមរយៈការបង្កើនជម្លោះ និងការចូលរួមចំណែកដល់ព័ត៌មានមិនពិត។ សកម្មភាពគោលនយោបាយក៏អាចកាត់ផ្តាច់ចង្កោមទាំងនេះផងដែរ ដូចជានៅពេលដាក់ពង្រាយការផលិតថាមពលពន្លឺព្រះអាទិត្យដើម្បីទប់ទល់នឹងហានិភ័យដែលកំពុងកើតមាន វាក៏អាចជំរុញសសរស្តម្ភថ្មីៗនៃកំណើន ។

ការកំណត់ទិសដៅថ្មីៗសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍមនុស្សនឹងតម្រូវឱ្យមានការកែប្រែឡើងវិញនូវការអនុវត្តចាស់ៗ ប៉ុន្តែតំបន់នេះអាចស្វែងរកការបំផុសគំនិតនៅក្នុងគំរូផ្ទាល់របស់ខ្លួន។

កំណើនដឹកនាំដោយការនាំចេញ និងលំនាំអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស ដែលមានដើមកំណើតនៅក្នុងតំបន់ នៅតែជាប្រភពដ៏សម្បូរបែបនៃគំនិត និងការបំផុសគំនិត ប៉ុន្តែវាទាមទារឱ្យមានការសម្របខ្លួន ដើម្បីរក្សាប្រសិទ្ធភាពរបស់វា។ តំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក គឺជាកន្លែង កំណើតនៃយុទ្ធសាស្ត្រកំណើនដឹកនាំដោយការនាំចេញ ហើយជាកន្លែងដែលអភិក្រមអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស ដែលជាគំនិតផ្តួចផ្តើមរបស់អ្នកសេដ្ឋកិច្ចវិទូអាស៊ីខាងត្បូងពីររូប មានដំណើរការនៅទូទាំងប្រទេសមួយចំនួន។

ទោះជាយ៉ាងនេះក្តី ដើម្បីធានានូវលទ្ធផលកាន់តែរីកចម្រើន កាន់តែមានសមធម៌ និងមានចីរភាពបរិស្ថាន នៅក្នុងសតវត្សទី២១ នេះ លំនាំទាំងនេះចាំបាច់ត្រូវកែទម្រង់ ធ្វើទំនើបកម្ម និងបញ្ជ្រាបការយល់ដឹង។ ជាពិសេសអភិក្រមអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស គួរត្រូវបានប្រតិបត្តិឱ្យ កាន់តែទូលំទូលាយ ប្រសិនបើវាគឺដើម្បីបំពេញសិទ្ធិ និងបំពេញតម្រូវការរបស់មនុស្សជំនាន់បច្ចុប្បន្ន និងអនាគត។ ហើយគំរូកំណើនដឹកនាំដោយការនាំចេញ ត្រូវតែ

វិវឌ្ឍទៅតាមពេលវេលា ប្រសិនបើវាគឺដើម្បីបង្កើតប្រភេទកំណើនត្រឹមត្រូវ ដែលបង្កើតការងារច្រើន និងពង្រឹងការអភិវឌ្ឍមនុស្ស នៅគ្រប់ទិដ្ឋភាពទាំងអស់របស់វា។

ប៉ុន្តែ "ការបង្កើតអនាគតរបស់យើង" យ៉ាងពិតប្រាកដ គឺមានន័យថាជាការឈានទៅមុខមួយជំហានទៀត និងការដោះស្រាយបញ្ហាអភិបាលកិច្ច និងនយោបាយកំណែទម្រង់។ ការប្រែក្លាយគំនិតទៅជាសកម្មភាព នឹងតម្រូវឱ្យមានភាពជាអ្នកដឹកនាំកាន់តែពោរពេញដោយបរិសកម្ម និងចក្ខុវិស័យ។ ជាមួយនឹងការបង្កើតគោលនយោបាយដែលមានលក្ខណៈគិតទុកជាមុន បន្សាំ និងរហ័សរហួន នោះអភិបាលកិច្ចដែលមានលក្ខណៈបរិសកម្ម អាចបែងចែកឡើងវិញនូវធនធាន និងអាទិភាពឆ្ពោះទៅរកគោលនយោបាយ និងកម្មវិធីថ្មីៗ បានយ៉ាងឆាប់រហ័ស។ វាក៏អាចគាំទ្រផងដែរដល់ការអភិវឌ្ឍផ្តោតលើចក្ខុវិស័យ ស្របពេលកំពុងបង្កើតមតិឯកភាពជារួម កិច្ចសហការ និងភាពជាដៃគូ ព្រមទាំងជួយសម្រួលដល់ការ វិនិយោគក្នុងវិស័យសំខាន់ៗ និងសមត្ថភាពមនុស្ស។ ជាមូលដ្ឋានជាងនេះទៅទៀត វាក៏មានសារៈសំខាន់ផងដែរក្នុងការលើកទឹកចិត្តឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរខ្លួនឯង។ វានឹងតម្រូវឱ្យមានការយល់ដឹងកាន់តែស៊ីជម្រៅ និងផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងលើរបាំងផ្លូវសង្គម-នយោបាយ និងវិធីបង្កើតមធ្យោបាយជុំវិញវា។

តាមរយៈការផ្តល់អាទិភាពដល់តម្រូវការរបស់មនុស្ស ទាំងនៅពេលបច្ចុប្បន្ន និងនាពេលអនាគត ប្រទេសនានាអាចពង្រីកឱកាសសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា កាត់បន្ថយអសន្តិសុខមនុស្ស និងប្រកាន់ខ្ជាប់កាតព្វកិច្ចទៅដល់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ។

ការអនុវត្តលើការអភិវឌ្ឍមនុស្ស អាចនឹងត្រូវដាក់បញ្ចូលយ៉ាងជិតស្និទ្ធទៅក្នុងសង្វៀននៃការសម្រេចចិត្តស្នូលរបស់តំបន់។ ទស្សនៈដែលផ្តោតលើប្រជាជន និងសំឡេងរបស់មនុស្សជំនាន់ក្រោយ ជារឿយៗត្រូវបានបដិសេធ ខណៈដែលបញ្ហាវិនាសនាពេលថ្មីៗនេះបានបង្ហាញខ្លួន ហើយវិសមភាពដ៏រ៉ាំរ៉ៃ នៅតែបន្តកើតមាន។

វាជារឿងសំខាន់ដែលអតុល្យភាពនេះត្រូវបានកែតម្រូវ ខណៈដែលយើងរំពឹងទុកថា ការផ្លាស់ប្តូរនាពេលខាងមុខនឹងកែប្រែទិដ្ឋភាពនៃការអភិវឌ្ឍរបស់យើង។ ចំពោះបញ្ហានេះ អាចមានអាទិភាពធំៗបី។

ទីមួយ - ពង្រីកជម្រើសរបស់មនុស្ស

- *ដោះស្រាយបញ្ហាអបរិយាប័ន្នជារចនាសម្ព័ន្ធដ៏រ៉ាំរ៉ៃ និងប្រកាន់ខ្ជាប់សេចក្តីថ្លៃថ្នូររបស់មនុស្ស*។ ឧទាហរណ៍ វាអនុវត្តចំពោះស្ត្រី យុវជន កម្មករក្រៅផ្លូវការ ជនមានពិការភាព មនុស្សស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា (LGBTQI+) និងក្រុមដែលមិនសូវទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់។ គោលបំណងគួរតែបញ្ចប់នូវច្បាប់ បទដ្ឋាន និងការអនុវត្តទាំងឡាយណា ដែលមានលក្ខណៈរើសអើងចំពោះស្ត្រី និងដណ្តើមប្រយោជន៍ពីជនមានពិការភាព និងមនុស្សស្រលាញ់ភេទដូចគ្នា។ កាន់តែទូទៅជាងនេះ វាក៏នឹងរួមបញ្ចូលផងដែរនូវការបង្កើតការងារកាន់តែល្អប្រសើរ សម្រាប់កម្លាំងការងារក្រៅផ្លូវការដ៏ធំ និងការផ្តល់ការអប់រំដល់យុវជនដែលអាចនាំទៅរកការងារប្រកបដោយផលិតភាព។ នេះជាសិទ្ធិមូលដ្ឋានរបស់មនុស្ស។ ប៉ុន្តែវាក៏បង្កើតនូវករណីធុរកិច្ចដ៏ល្អមួយ ផងដែរ។ សមភាពរបស់ស្ត្រីតែមួយមុខ អាចបន្ថែម ៤.៥ ពាន់ពាន់លានដុល្លារដល់ GDP ប្រចាំឆ្នាំរួមរបស់តំបន់ នៅត្រឹមឆ្នាំ ២០២៥ ស្របពេលដែលការងាររួមបញ្ចូលពិការភាពអាចនឹងធ្វើឱ្យ GDP កើនចន្លោះពី ១ ទៅ ៧ ភាគរយ។

- *ពង្រឹងសមត្ថភាពមនុស្ស តាមរយៈការបង្កើនលទ្ធភាពទទួល បានសុខភាព និងការអប់រំ ប្រកបដោយគុណភាព*។ ត្រូវធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពវិធីសាស្ត្របង្រៀន ដោយដាក់បញ្ចូលការអប់រំតាមប្រព័ន្ធឌីជីថល ឱ្យបានកាន់តែច្រើន និងកម្មវិធីសិក្សាដែលសមស្របនឹង តម្រូវការក្នុងឧស្សាហកម្ម។ ឧទាហរណ៍ កម្មវិធីសិក្សា a2i Teacher's Portal របស់ប្រទេសបង់ក្លាដែស បានបំពាក់ ជំនាញឌីជីថលដល់គ្រូបង្រៀនជាងកន្លះលាននាក់។ វាក៏នឹងមានន័យថាជាការប្តេជ្ញាចិត្ត ចំពោះការធានារ៉ាប់រង សុខភាពសកល ផងដែរ។ បណ្តាចំណុចទាំងអស់ខាងលើនឹងតម្រូវឱ្យមានការប្តេជ្ញាចិត្តកម្រិតខ្ពស់ពីរដ្ឋាភិបាលក្នុងការរចនា អនុវត្ត និងផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានដល់ប្រព័ន្ធអប់រំ ក៏ដូចជាប្រព័ន្ធ និងសេវាសុខាភិបាល ដើម្បីបង្កើនសមត្ថភាពមនុស្សសម្រាប់ទាំងអស់គ្នា។

ទី២- ពង្រឹងសន្តិសុខមនុស្ស។ រដ្ឋាភិបាលអាចដោះស្រាយបញ្ហាឫសគល់មួយចំនួននៃអសន្តិសុខមនុស្ស ខណៈកំពុងការពារផលប៉ះពាល់នៃហេតុការណ៍តក់ស្លុតភ្លាមៗ តាមរយៈ៖

- *ការកែលម្អកិច្ចគាំពារសង្គម*។ ប្រព័ន្ធជាតិគាំពារសង្គមដែលមានលក្ខណៈរួមបញ្ចូល អាចផ្តល់នូវការគាំទ្រជាសាច់ប្រាក់ រួមជាមួយនឹងការបណ្តុះបណ្តាលជំនាញ និងផ្តល់ឱកាសការងារ ជាពិសេសសម្រាប់ "ផ្នែកកណ្តាលដែលមិនទាន់មាន" ពោលគឺសម្រាប់អ្នកនៅក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ឬអ្នករស់នៅលើបន្ទាត់នៃភាពក្រីក្រ ដែលមិនសូវទទួលបានការយកចិត្តទុកដាក់។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសសិង្ហបុរីបានយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងលើការ សិក្សារៀនសូត្រពេញមួយជីវិត ដើម្បីបង្កើនផលិតភាព នៅក្នុងចំណោម ក្រុមមនុស្សគ្រប់វ័យទាំងអស់។ ប្រទេសនេប៉ាល់ បានបង្ហាញពីវិធីសាស្ត្រដាក់រួមបញ្ចូលគ្នារវាងការផ្ទេរសាច់ប្រាក់ជាមួយនឹងការគាំទ្រផ្នែកជីវភាពរស់នៅ និងការទទួលបានហិរញ្ញប្បទាន និងអត្ថប្រយោជន៍សុខភាពកាន់តែប្រសើរ ដែលអាចជួយបង្កើនភាពធន់នៅក្នុងចំណោមស្ត្រីងាយរងគ្រោះ។

- *ការធានាបាននូវប្រព័ន្ធសុខាភិបាលមានភាពធន់*។ វាពាក់ព័ន្ធនឹងការវិនិយោគនៅក្នុងប្រព័ន្ធជាតិ និងប្រព័ន្ធសហគមន៍ សម្រាប់ការធានារ៉ាប់រងសុខភាពសកល (UHC)។ ជាពិសេសនៅតាមបណ្តាប្រទេសមានប្រជាជនកាន់តែចាស់ នោះប្រព័ន្ធសុខាភិបាលត្រូវការការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានកាន់តែមានចីរភាពថែមទៀត។ វាក៏នឹងអាចឱ្យមានការបញ្ចូលភាពធន់នឹងអាកាសធាតុកាន់តែច្រើន និងការឆ្លើយតបកាន់តែប្រសើរចំពោះជំងឺរាតត្បាត ស្របពេលកំពុងលើកកម្ពស់សមភាព និងបង្កើតដំណោះស្រាយដែលប្រកាន់ខ្ជាប់នូវយេនឌ័រ។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសថៃ បានចាប់ផ្តើមយ៉ាងក្លៀវក្លាលើ UHC ខណៈប្រទេសហ្វីលីពីន ដែលគាំទ្រដោយកំណែទម្រង់ពន្ធថ្នាំជក់ និង

គ្រឿងស្រវឹង បានពង្រីក UHC យ៉ាងមានប្រសិទ្ធភាពទៅដល់ក្រុមងាយរងគ្រោះបំផុតរបស់ប្រទេសនេះ។

- *ការវិនិយោគលើការអភិវឌ្ឍដែលមានព័ត៌មានអំពីហានិភ័យ*។ អាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ប្រឈមនឹងគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិយ៉ាងខ្លាំង ហើយត្រូវការការកសាងភាពធន់របស់សហគមន៍កាន់តែរឹងមាំថែមទៀត ជាពិសេសនៅតាមតំបន់ឆ្នេរ ដោយប្រើប្រាស់នវានុវត្តន៍បច្ចេកវិទ្យាទាពេលថ្មីៗឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព ។ បណ្តាប្រទេសនានាក៏កំពុងប្រឈមមុខនឹងការធ្វើចំណាកស្រុក និងការផ្លាស់ទីលំនៅបណ្តាលមកពីអាកាសធាតុ ដែលនឹងតម្រូវឱ្យមានកិច្ចសហប្រតិបត្តិការកម្រិតតំបន់។ ភាគច្រើននៃ បណ្តាប្រទេសដែលប្រឈមនឹងគ្រោះមហន្តរាយធម្មជាតិធ្ងន់ធ្ងរ មានគោលបំណងធានាឱ្យបាននូវការផ្តល់ហិរញ្ញប្បទានឱ្យបានគ្រប់គ្រាន់។ ឧទាហរណ៍ នៅប្រទេសតុងហ្គា រដ្ឋាភិបាលបានបង្កប់នូវភាពធន់នៅក្នុងប្រព័ន្ធរៀបចំផែនការ និងថវិការបស់ក្រសួងហិរញ្ញវត្ថុ ហើយបានបង្កើតនាយកដ្ឋានផ្តល់ហិរញ្ញប្បទាន និង អភិវឌ្ឍភាពធន់។

- *ជំរុញសន្តិសុខស្បៀងអាហារ*។ បណ្តាប្រទេសនានាអាចវិនិយោគលើផលិតភាពកសិកម្ម និងខ្សែចង្វាក់ផ្គត់ផ្គង់កាន់តែរឹងមាំ ស្របពេលកំពង់លើកកម្ពស់ការអនុវត្តការធ្វើកសិកម្មប្រកបដោយចីរភាព។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសសិង្ហបុរី កំពុងសិក្សាស្រាវជ្រាវអំពីវិធីសាស្រ្តបច្ចេកវិទ្យាកសិកម្មថ្មីៗ ដើម្បីផលិតអាហាររបស់ខ្លួនឱ្យបាន ៣០ ភាគ ចេញពីកសិដ្ឋានបញ្ឈរ ត្រឹមឆ្នាំ ២០៣០ ។ ដូចគ្នានេះដែរ នៅក្នុងប្រទេសថៃ និងប៉ាគីស្ថាន បច្ចេកវិទ្យាហិរញ្ញវត្ថុ (fintech) និងកសិ-បច្ចេកវិទ្យា កំពុងប្រើប្រាស់បញ្ញាសិប្បនិម្មិត និងការវិភាគកម្រិតខ្ពស់ ដើម្បីបង្កើនផលិតកម្ម ខណៈកំពុងពង្រីកលទ្ធភាពទទួលបានហិរញ្ញប្បទាន សម្រាប់កសិករខ្នាតតូច។

ទី៣- ការពារផលប្រយោជន៍កូនចៅជំនាន់ក្រោយ។ តំបន់នេះ ត្រូវការការផ្លាស់ប្តូរជាបន្ទាន់ឆ្ពោះទៅរកការអភិវឌ្ឍធន់នឹងអាកាសធាតុ និងអព្យាក្រឹតកាបូន។ កត្តានេះគួរតែគាំទ្រដល់ប្រជាជនដែលកំពុង រងគ្រោះពីផលប៉ះពាល់នៃការប្រែប្រួលអាកាសធាតុ ស្របពេលមានការទំនួលខុសត្រូវទាំងស្រុងចំពោះអ្នកជំនាន់ក្រោយ។ ចំណុចនេះនឹងមានន័យថា៖

- *ការបង្កើនល្បឿននៃអន្តរកាលថាមពលដ៏ត្រឹមត្រូវ និងព្យាយាមសម្រេចបាននូវការបញ្ចេញឧស្ម័នផ្ទះកញ្ចក់សរុបស្មើសូន្យ (net zero)* ។ ពង្រឹង និងធ្វើឱ្យបណ្តាញថាមពលមានដំណើរការឡើងវិញ ដោយប្រើអភិក្រមជាប្រព័ន្ធ ដើម្បីឱ្យបណ្តាញថាមពលទាំងនេះអាចដោះការកើនឡើងថាមពលបៃតង បានមកពីព្រះអាទិត្យ ខ្យល់ និងវារីអគ្គិសនី។ នៅក្នុងតំបន់ដែលមានបណ្តាញគ្រប ដណ្តប់យ៉ាងទូលំទូលាយ ការផ្លាស់ប្តូរទៅថាមពលកកើតឡើងវិញ អាចជាបញ្ហាប្រឈ ។ ដំណោះស្រាយក្រៅបណ្តាញអាចជាចម្លើយបណ្តោះអាសន្នរហូតដល់មានការកែលម្អបណ្តាញថាមពលរួចរាល់។ ទន្ទឹមនឹងនេះ កម្មករនៅក្នុងវិស័យឥន្ទនៈ ហ្វូស៊ីល គួរត្រូវបានអនុញ្ញាតឱ្យផ្លាស់ប្តូរទៅរកការងារបៃតង តាមរយៈការរៀនជំនាញឡើងវិញ។ កិច្ចគាំពារសង្គមមានសារសំខាន់ណាស់សម្រាប់អន្តរកាលដ៏ត្រឹមត្រូវ ការកសាងភាពធន់ និងសមត្ថភាពរបស់ជនងាយរងគ្រោះ ដោយសារហេតុការណ៍អាកាសធាតុដែលតក់ស្លុត និងចាប់យកឱកាសឱ្យបាន នៅក្នុងឆាកជីវិតពួកគេ។
- *ការវិនិយោគលើការបន្សាំ និងការកាត់បន្ថយហានិភ័យគ្រោះមហន្តរាយ*។ ខណៈពេលដែលប្រទេសអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកចំនួន ២៧ បានធ្វើបច្ចុប្បន្នភាពផែនការបន្សាំរបស់ពួកគេ មានតែ ៨ ភាគរយនៃហិរញ្ញប្បទានតំបន់ សម្រាប់ការប្រែប្រួលអាកាសធាតុប៉ុណ្ណោះ ត្រូវបានចាត់ចែងទុកសម្រាប់ការបន្សាំ។ ឧទាហរណ៍ ក្នុងឆ្នាំ២០១៦ប្រទេសស្រីលង្កា បាននាំមុខគេក្នុងការធ្វើផែនការជាតិសម្រាប់ការបន្សាំរបស់ប្រទេសខ្លួន តាមពីក្រោយដោយប្រទេសបង់ក្លាដែស ប៉ាគីស្ថាន និងប៉ាពួញូហ្គីណេ ។ ប៉ុន្តែមានគម្លាតហិរញ្ញប្បទានយ៉ាងខ្លាំង ដែលចំណុចនេះនឹងមានសារសំខាន់ក្នុងការធ្វើឱ្យមានការចូលរួមកាន់តែច្រើនពីវិស័យឯកជន។ យន្តការដោះស្រាយគម្លាតទាំងនេះ រួមបញ្ចូលទាំង គម្រោងហិរញ្ញប្បទានសម្រាប់ការសង្កេតជាប្រព័ន្ធ ឆ្នាំ២០១១ ដែលត្រូវបានសហការបង្កើតឡើងដោយ UNDP, អង្គការឧតុនិយមពិភពលោក និងកម្មវិធីបរិស្ថានអង្គការសហប្រជាជាតិ។

- *ការកំណត់គោលដៅឡើងវិញចំពោះការឧបត្ថម្ភធនទាំងឡាយណាដែលបង្កគ្រោះថ្នាក់ដល់បរិស្ថាន ដើម្បីការពារប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី និងអភិរក្សជីវៈចម្រុះ* ។ ឧទាហរណ៍ ប្រទេសប៉ាពួញូហ្គីណេ កំពុងធ្វើការវាយតម្លៃលើតម្លៃទីផ្សារនៃសេវាកម្មប្រព័ន្ធអេកូឡូស៊ី ស្របពេលដែលស្រីលង្កា កំពុងត្រួតពិនិត្យមើលផលប៉ះពាល់សេដ្ឋកិច្ចនៃការឧបត្ថម្ភធនសម្រាប់ជលផលសមុទ្រ ថាមពល កសិកម្ម ជលវប្បកម្មតាមឆ្នេរសមុទ្រ និងការដឹកជញ្ជូន។

- *ការគ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុសាធារណៈកាន់តែមានទំនួលខុសត្រូវ*។ បន្ទុកលើមនុស្សជំនាន់ក្រោយជាមួយនឹងបំណុល រាំងស្ទះដល់ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស។ ការគ្រប់គ្រងបំណុលប្រកបដោយបរិសកម្ម ការកៀរគរប្រាក់ចំណូល និងការវិនិយោគស្របតាម SDG មានសារសំខាន់ខ្លាំងណាស់។ ប្រទេសអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកមួយចំនួន ដូចជា កម្ពុជា និងនេប៉ាល់ បានទទួលផលប្រយោជន៍ពីការអនុវត្តទាំងនេះ។ ប្រទេសផ្សេងទៀត ដូចជា ឥណ្ឌា សាធារណរដ្ឋកូរ៉េ ម៉ាឡេស៊ី និងថៃ បានកាត់បន្ថយហានិភ័យជាមួយនឹងបំណុលរូបិយប័ណ្ណជាតិ។ ឧបករណ៍ប្រកបដោយនវានុវត្តន៍ ដូចជា ការផ្អាកការសងបំណុលបណ្តោះអាសន្នអំឡុងពេលគ្រោះមហន្តរាយ ឬ ‘ការដោះដូរបំណុលសម្រាប់ធម្មជាតិ/SDG’ អាចទាញយកធនធានសម្រាប់ការវិនិយោគលើ SDG បាន។

ខណៈកំពុងដោះស្រាយបញ្ហាជាប្រព័ន្ធចម្បងៗ ប្រទេសនីមួយៗអាចបង្កើតយុទ្ធសាស្រ្តផ្ទាល់ខ្លួនសម្រាប់គៀគរ និងបែងចែកធនធាន ស្របពេលចរចាលក្ខខណ្ឌដោះដូរចាំបាច់ផ្សេងៗ។

ទិដ្ឋភាពមួយចំនួននៃការអភិវឌ្ឍមនុស្ស គឺមិនអាចចរចាបានឡើយ ដូចជាសិទ្ធិស្ត្រី និងការប្រព្រឹត្តដោយស្មើភាព និងត្រឹមត្រូវ ក្នុងការទទួលបានធនធាន។ ប៉ុន្តែនឹងមានការអំពាវនាវជាច្រើនមកលើមូលនិធិសាធារណៈ ដែលនឹងតម្រូវឱ្យមានការដោះដូរ និងការសម្របសម្រួល ដោយជៀសមិនផុតឡើយ។ ក្នុងការដោះស្រាយបញ្ហាបែបនេះ រដ្ឋាភិបាលអាចប្រើប្រាស់អភិក្រមផ្តល់បិរញ្ញប្បទានគ្រប់ជ្រុងជ្រោយ ដែលបង្កើនប្រសិទ្ធភាពមូលនិធិសាធារណៈ ជំរុញដល់ហិរញ្ញវត្ថុវិស័យឯកជន និងការវិនិយោគ

ផ្ទាល់ទៅលើវិស័យនានាដែលរំពឹងថានឹងមានផលប៉ះពាល់ខ្លាំងបំផុត ដើម្បីពង្រឹងបរិយាកាសសេដ្ឋកិច្ចអំណោយផលដល់កំណើន ដូច្នេះ ធនធានកាន់តែច្រើនអាចត្រូវបានបញ្ជូនទៅក្នុងការអភិវឌ្ឍមនុស្ស។

តាមរយៈការពិចារណាឡើងវិញនូវយុទ្ធសាស្ត្រកំណើនរបស់ខ្លួន ប្រទេសនានាអាចទាញប្រយោជន៍ចេញពីកត្តាជំរុញថ្មីៗដល់កំណើន និងការបង្កើតការងារ ដែលជំរុញឱ្យមានការកើនឡើងជាវិជ្ជមាននៃឱកាស វិបុលភាព និងសន្តិសុខ។

កំណើនសេដ្ឋកិច្ចធ្វើឱ្យមានការស្រមើលស្រមៃ។ គិតអំពីអ្វីដែលវាអាចធ្វើឱ្យមានភាពខុសគ្នា។ មេដឹកនាំសេដ្ឋកិច្ចពិភពលោកឆ្នាំ១៧០០ មានប្រាក់ចំណូលសម្រាប់មនុស្សម្នាក់ៗ លើសតួលេខប្រទេសអាហ្វហ្គានីស្ថាន និងនេប៉ាល់ ក្នុងឆ្នាំ២០១៨ ដែលនេះមានលក្ខណៈប្រៀបធៀបរយៈពេលវែង ដោយផ្អែកលើការលើកឡើងរបស់គម្រោង Maddison ។ នៅត្រឹមឆ្នាំ ១៨៧០ អ្នកនាំមុខគេនៅឆ្នាំនោះ គឺមានប្រាក់ចំណូលសម្រាប់មនុស្សម្នាក់ៗ ច្រើនជាងប្រាក់ចំណូលរបស់ប្រទេសបង់ក្លាដែស និង**កម្ពុជា**នាពេលបច្ចុប្បន្នទៅទៀត។ ក្រៅពីនេះ ប្រទេសឥណ្ឌា ឡាវ មីយ៉ាន់ម៉ា ប៉ាគីស្ថាន និងវៀតណាម មានប្រាក់ចំណូលឆ្នាំ២០១៨ តិចជាងចំណូលរបស់អ្នកសេដ្ឋកិច្ចកំពូលៗពិភពលោកកាលពីមួយសតវត្សមុនទៅទៀត។ ខណៈដែលការប្រៀបធៀបទាំងនេះអាចមើលទៅហាក់ដូចជាសោះកក្រោះ ឬមានភាពសម្រាំងពីឫសគល់សេដ្ឋកិច្ច និងប្រវត្តិសាស្ត្រ ឧទាហរណ៍ទាំងនេះ គូសបញ្ជាក់ពីសក្តានុពលដ៏ធំធេងដែលអាចទាញយកប្រយោជន៍បាន ដោយវឌ្ឍនភាពបន្តកើនឡើង តាមរយៈកំណើនប្រកបដោយស្ថិរភាព និងចីរភាព។

ខណៈកំណើនសេដ្ឋកិច្ចនៅតែចាំបាច់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស វាត្រូវតែជាប្រភេទនៃកំណើនត្រឹមត្រូវ។ នៅអាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ក៏ដូចជាកន្លែងផ្សេងទៀតអញ្ចឹងដែរ កំណើនមានសារសំខាន់ណាស់សម្រាប់ការកាត់បន្ថយភាពក្រីក្រ និងសម្រាប់ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស ដោយបង្កើតឱ្យមានការកើនឡើងជាវិជ្ជមាននៃឱកាស និងវិបុលភាព ទន្ទឹមនឹងនោះក៏រួមចំណែកដល់សន្តិសុខ ផងដែរ។ ប៉ុន្តែលើសពីល្បឿននៃកំណើន វាក៏សំខាន់ផងដែរក្នុងការពិចារណាអំពីលក្ខណៈ និងគុណភាពរបស់វា។ ឧទាហរណ៍ កំណើនអាចនឹងត្រូវបន្តកើនឡើង ជាមួយនឹងការយកចិត្តទុកដាក់តិចតួចលើសិទ្ធិមនុស្ស ធ្វើឱ្យមនុស្សធ្វើការច្រើនម៉ោង តែទទួលបានប្រាក់ឈ្នួលមិនគ្រប់គ្រាន់ និងលក្ខខណ្ឌការងារមិនល្អ ឬប្រកបដោយគ្រោះថ្នាក់។ ហើយប្រសិនបើផលប្រយោជន៍នៃកំណើន ត្រូវបានចាប់យកជាចម្បងដោយក្រុមអ្នកមានអំណាច នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចផ្លូវការ នោះកំណើនអាចបណ្តាលឱ្យមានទ្វិកនិយមសេដ្ឋកិច្ច ដែលប្រជាជនភាគច្រើនត្រូវបានគេទុកចោល នៅក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ជាហេតុធ្វើឱ្យងាយរងគ្រោះទៅនឹងហេតុការណ៍តក់ ស្លុតខាងក្រៅ។ ជាមួយគ្នានេះ កំណើនឆាប់រហ័ស ជារឿយៗកើតឡើងជាមួយនឹងស្លាកស្នាមបរិស្ថានធំៗ។

យុទ្ធសាស្ត្រកំណើនដ៏រឹងមាំនៅក្នុងយុគសម័យថ្មីនេះនឹងតម្រូវឱ្យមានអភិក្រមថ្មីឆ្ពោះទៅរកកំណើនដឹកនាំដោយការនាំចេញ។ ប្រទេសជាច្រើននឹងសម្លឹងរកមើលកំណើនដឹកនាំដោយការនាំចេញ ដោយភ្ជាប់ជាមួយនឹងពាណិជ្ជកម្ម ការវិនិយោគផ្ទាល់ពីបរទេស (FDI) និងបច្ចេកវិទ្យា។ ប៉ុន្តែជាមួយនឹងលក្ខខណ្ឌទីផ្សារខាងក្រៅកាន់តែមានភាពប្រកួតប្រជែង នោះការយកចិត្តទុកដាក់ឱ្យបានល្អិតល្អន់លើការប្រកួតប្រជែង និងការធ្វើពិពិធកម្ម កាន់តែមានសារសំខាន់ខ្លាំងឡើងថែមទៀត។ ទន្ទឹមនឹងនេះ កម្មករក៏គួរតែទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីគោលនយោបាយប្រាក់ឈ្នួលសមរម្យ និងសិទ្ធិការងារ រួមជាមួយនឹងការអភិវឌ្ឍជំនាញ និងការបណ្តុះបណ្តាល ផងដែរ។ ការភ្ជាប់ឧស្សាហកម្មនាំចេញ ជាពិសេសតំបន់ពាណិជ្ជកម្មសេរី ជាមួយនឹងសេដ្ឋកិច្ចក្នុងស្រុក អាចជំរុញឧស្សាហកម្ម និង សេវាកម្មក្នុងស្រុក។ ខណៈដែលប្រទេសមួយចំនួនដូចជាបង់ក្លាដែស **កម្ពុជា** ហ្វីលីពីន និងវៀតណាម បានឈានទៅមុខក្នុងទិសដៅនេះ វានឹងមានឱកាសលូតលាស់បន្ថែមទៀត។

ទន្ទឹមនឹងនេះ ប្រទេសទាំងអស់អាចបង្កើនសក្តានុពលទីផ្សារក្នុងស្រុកជាអតិបរមា។ ចំណុចនេះមានសារសំខាន់ជាពិសេសនៅតាមបណ្តាប្រទេសធំៗ។ រដ្ឋាភិបាលថ្នាក់ជាតិ និងថ្នាក់មូលដ្ឋាន អាចដំណើរការពាណិជ្ជកម្មក្នុងស្រុកដោយរលូន តាមរយៈការធ្វើសុខដុមនីយកម្មបទប្បញ្ញត្តិច្បាប់ និងការកែលម្អការដឹកជញ្ជូន ស្របពេលជាមួយគ្នានេះលើក ទឹកចិត្តឱ្យមានជំនាញឯកទេសនៅថ្នាក់ក្រោមជាតិ ជាពិសេសទំនិញ ឬ សេវាកម្ម។ នៅតាមបណ្តាប្រទេសអាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិកជាច្រើន កម្មករភាគច្រើននៅតែស្ថិតនៅលើបរិមណ្ឌលនៃសេដ្ឋកិច្ចផ្លូវការ ជាមួយនឹងការគាំទ្រ ស្ថាប័ន កិច្ចគាំពារសង្គម ឬឱកាសទទួលការបណ្តុះបណ្តាល តិចតួចប៉ុណ្ណោះ។ រដ្ឋាភិបាលអាចធ្វើឱ្យប្រសើរឡើងនូវផលិតភាព និងសិទ្ធិរបស់កម្មករ តាមរយៈការអនុញ្ញាតឱ្យមនុស្សកាន់តែច្រើនចូលរួមនៅក្នុងកម្លាំងការងារផ្លូវការ ទន្ទឹមនឹងនេះក៏កែលម្អជីវភាពក្នុងវិស័យក្រៅផ្លូវការ ផងដែរ។ ការលុបបំបាត់របាំងយេនឌ័រ និងធានានូវឱកាសស្មើគ្នាសម្រាប់ស្ត្រី ក៏មាន សារសំខាន់ខ្លាំង ផងដែរ។ លើសពីកម្រិតនៃការរក្សាសិទ្ធិជាមូលដ្ឋានរបស់ ប្រជាជនពាក់កណ្តាលក្នុងតំបន់ការផ្លាស់ប្តូរនេះផ្តល់នូវអត្ថប្រយោជន៍សេដ្ឋកិច្ចយ៉ាងធំធេង។ វាជួយឱ្យប្រទេសនានាអាចទាញយកមកប្រើនូវធនធានមនុស្សដែលមានទេពកោសល្យតែមិនទាន់ប្រើប្រាស់ ជាមួយនឹងជំនាញ និងស្មារតីសហគ្រិន។

នៅអាស៊ី និងប៉ាស៊ីហ្វិក ប្រទេសនានាអាចចាប់យកឱកាសលើវិស័យសំខាន់ៗចំនួនបួន។

- *កម្មន្តសាលកម្ម* - ក្នុងរយៈពេលពីរទសវត្សចុងក្រោយនេះ ការចូលរួមចំណែកពីកម្មន្តសាលកម្ម នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ បាននិងកំពុងធ្លាក់ចុះ ខណៈដែលប្រទេសជាច្រើនបានកាត់បន្ថយឧស្សាហកម្មជាបន្តបន្ទាប់។ ការធ្វើបែប នេះ អាចត្រូវបានចាត់ទុកថាជាការធ្វើឡើងមុនកាលកំណត់។ កម្មន្តសាលកម្ម អាចមានផលប៉ះពាល់ដែលទាមទារឱ្យមានការយកចិត្តទុកដាក់ ដូចជាស្តង់ដារការងារធូររលុង ឬមានភាពគ្រោះថ្នាក់ខាងបរិស្ថាន ឬការបង្កើតតំបន់មានការហ៊ុមព័ទ្ធជុំវិញ។ ទោះបីជាយ៉ាងនេះក្តី វានៅតែអាចនាំមកនូវអត្ថប្រយោជន៍ជាច្រើន ជាមួយនឹងការផ្សារភ្ជាប់ទៅនឹងពាណិជ្ជកម្ម និងនវានុវត្តន៍។ សម្រាប់ប្រទេសជាច្រើននៅក្នុងតំបន់ឧស្សាហូបនីយកម្ម នៅតែផ្តល់ក្តីសង្ឃឹម ជានិច្ច ទោះបីជាវាអាចទាមទារឱ្យដើរតាមផ្លូវឧស្សាហកម្ម ផ្សេងៗគ្នាក៏ដោយ។

- *សេវាកម្ម និងកសិកម្ម* - ការប្រែប្រួលផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា បាននិងកំពុង

ធ្វើឱ្យមានភាពមិនច្បាស់ពីភាពខុសគ្នាបែបប្រពៃណី រវាងសេវាកម្ម និងកម្មន្តសាលកម្ម និងកសិកម្មផងដែរ។ ដើម្បីបង្កើន ផលិតភាពឱ្យបានជាអតិបរមា “កសិកម្ម ៣.០” ប្រើប្រាស់អស់ពីលទ្ធភាពនូវ GPS និងបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថល និងជីវគីមីផ្សេងទៀត ហើយពឹងផ្អែកកាន់តែខ្លាំងទៅលើធាតុចូលពីកម្មន្តសាលកម្ម និងពីអ្នកផ្តល់សេវា។ ដូច្នេះធ្វើឱ្យវាមានឱកាសនៅត្រង់ចំណុចប្រសព្វនៃវិស័យទាំងបីនេះ។

- *សេដ្ឋកិច្ចបៃតង ខៀវ និងស្វាយ* - នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចបៃតង សេចក្តីត្រូវការឱ្យកាត់បន្ថយកាបូន បង្កើតឱកាសសម្រាប់នវានុវត្តន៍នៅក្នុងខ្សែចង្វាក់តម្លៃ និងហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ព្រមទាំងការបន្សាំ ឧទាហរណ៍ ដូចជា ឱកាសសម្រាប់យន្តការកែសម្រួលព្រំដែនកាបូនរបស់សហភាពអឺរ៉ុប (EU’s Carbon Border Adjustment Mechanism) ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចខៀវ ធនធានសមុទ្រដ៏សម្បូរបែបរបស់តំបន់នេះ អាចត្រូវបានធ្វើឱ្យប្រសើរឡើង និងកាន់តែមានចីរភាព តាមរយៈបច្ចេកវិទ្យាថ្មីៗ និងការវិនិយោគ ដែលមានសារសំខាន់ជាពិសេសសម្រាប់បណ្តារដ្ឋកោះតូចៗកំពុងអភិវឌ្ឍ ក៏ដូចជាសម្រាប់បណ្តាលប្រទេសដែលមានឆ្នេរសមុទ្រវែង ផងដែរ។ នៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ចស្វាយ(ការថែទាំ) ក្មេងស្រី និងស្ត្រីជាធម្មតាចំណាយពេលច្រើនម៉ោងលើការថែទាំ និងការងារផ្ទះដោយមិនមានប្រាក់ខែនោះទេ។ ប៉ុន្តែគួរតែមានឱកាសសម្រាប់ការធ្វើពាណិជ្ជកម្ម ឬការផ្តល់ដោយរដ្ឋ ដែលមិនលំអៀងដោយយេនឌ័រ ហើយវានឹងធ្វើឱ្យស្ត្រីមានសេរីភាពចូលរួមនៅក្នុងសេដ្ឋកិច្ច និងនយោបាយកាន់តែច្រើន។

- *បច្ចេកវិទ្យាស្រាវជ្រាវរកឃើញថ្មីៗ* - ការជឿនលឿនផ្នែកបច្ចេកវិជ្ជាយ៉ាងឆាប់រហ័សនៅក្នុងវិស័យជាច្រើនកំពុងផ្លាស់ប្តូរឧស្សាហកម្មកម្មន្តសាល កាត់បន្ថយរបាំងចូល និងអនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុននានានៅក្នុងតំបន់អាស៊ី-ប៉ាស៊ីហ្វិក ផលិតផលិតផលមានតម្លៃកាន់តែខ្ពស់ និងកាន់តែមានលក្ខណៈស្មុគស្មាញ ដូចជា រថយន្តអគ្គិសនី អាគុយផ្ទុក បន្ទះស្រូបពន្លឺព្រះអាទិត្យ ឱសថកម្ម ឬទូរស័ព្ទដៃទំនើបៗ។ បន្ថែមពីលើការរៀបចំដំឡើង ក្រុមហ៊ុនកំពុងដាក់បញ្ចូលនៅក្នុងកម្មន្តសាលសម្រាប់ការផលិតគ្រឿងបន្លាស់ និងធ្វើការសិក្សាស្រាវជ្រាវ និងអភិវឌ្ឍន៍ (R&D) ហើយបញ្ជូនបន្តទៅក្នុងសេវាកម្មដែលបង្កើតតម្លៃបន្ថែម ត្រូវបានបង្កើតឡើងដោយឧស្សាហកម្ម ដែលទាញយកអត្ថប្រយោជន៍ពីបច្ចេកវិទ្យាឌីជីថលកំពុងរីករាលដាលពេញវិស័យសេវាកម្ម។

វិស័យទាំងអស់នេះគួរតែជួយបំពេញបំណងប្រាថ្នារបស់យុវជនជំនាន់ក្រោយ។ កម្មន្តសាលកម្ម នឹងនៅតែជាប្រភពដ៏សំខាន់នៃកំណើន និងការងារ សម្រាប់យុវជនក្នុងប្រទេសដែលមានចំណូលទាបដល់មធ្យម ជាពិសេសនៅក្នុងវិស័យ បច្ចេកវិទ្យាធុនស្រាល និងមធ្យម។ ប៉ុន្តែអ្នកផលិតក៏ត្រូវងាកទៅរកជម្រើសកាបូនទាប ដែលវានឹងបន្ថែមបន្ទុកចំណាយ និងភាពមិនប្រាកប្រជា។ ឱកាសសម្រាប់ការងារនឹងអាស្រ័យលើសមាសភាពនៃតម្រូវការ អត្រានៃការវិវត្តផ្នែកបច្ចេកវិទ្យា និងគុណភាពនៃជំនាញកម្លាំងពលកម្ម។ កម្មករមួយចំនួនក៏អាចត្រូវបានគេរំពឹងថានឹងធ្វើចំណាកស្រុកទៅក្រៅប្រទេសផងដែរ ដើម្បីប្រើប្រាស់សក្តានុពលរបស់ពួកគេឱ្យអស់ពីលទ្ធភាព។

ទន្ទឹមនឹងវិធានការផ្តោតលើប្រជាជន អាទិភាពគោលនយោបាយមួយចំនួនដែលយកចិត្តទុកដាក់លើវិស័យ ដូចជា ការអប់រំ និងជំនាញលេចជារូបរាងឡើងដើម្បីការពារកំណើន និងជំរុញការបង្កើតការងារ។ ភាពជាអ្នកដឹកនាំ និងអភិបាលកិច្ចប្រកបដោយប្រសិទ្ធភាព បង្កើតបានជាមូលដ្ឋានគ្រឹះ។ ស្ថិរភាពម៉ាក្រូសេដ្ឋកិច្ចទាមទារការមានវិន័យសារពើពន្ធ និងផ្តល់ភាពបត់បែនក្នុងការបន្តធ្វើកំណែទម្រង់។ ដើម្បីអាចចូលទៅក្នុងទីផ្សារបង្កើតឡើងដោយក្រុមវណ្ណៈកណ្តាលដែលកំពុងរីកចម្រើន នៅក្នុងតំបន់ រដ្ឋាភិបាល និងឧស្សាហកម្ម នឹងត្រូវយកចិត្តទុកដាក់ខ្លាំងឡើងថែមទៀតលើកត្តាខាងក្រៅ ពោលគឺស្វែងរកការធ្វើឱ្យទំនាក់ទំនងពាណិជ្ជកម្មក្នុងតំបន់ឱ្យកាន់តែស៊ីជម្រៅ ទន្ទឹមនឹងនេះក៏ជំរុញការតភ្ជាប់នៅកម្រិតសកល ផងដែរ។ ការកែលម្អ ដំណើរការធុរកិច្ច ការកែទម្រង់សហគ្រាសរដ្ឋ និងការជំរុញការចាប់ផ្តើមអាជីវកម្ម និងសហគ្រិនភាព នៅតែមានសារសំខាន់សម្រាប់ការប្រកួតប្រជែងទីផ្សារ។ យុទ្ធសាស្ត្រឧស្សាហកម្មបច្ចេកវិទ្យា គួរលើកកម្ពស់ នវានុវត្តន៍ ផ្តល់អាទិភាពដល់ការណែនាំធ្វើទីផ្សារ អនុញ្ញាតឱ្យក្រុមហ៊ុនចាកចេញ និងពិចារណាអំពីផលប៉ះពាល់បរិស្ថាន។

ដើម្បីជំរុញស្មារតីនៃការផ្លាស់ប្តូរ និងដាក់ចេញនូវគំនិតថ្មីៗទៅក្នុងការអនុវត្ត ចាំបាច់ត្រូវផ្តោតការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំង ទៅលើនយោបាយនៃកំណែទម្រង់ និងប្រសិទ្ធភាពនៃប្រព័ន្ធចែកចាយ។

អនុសាសន៍ខាងក្រោមនេះមានឥទ្ធិពលនៅពេលមានសកម្មភាពអនុវត្តវាតែប៉ុណ្ណោះ។ 'ការបង្កើតអនាគតរបស់យើង' ប្រកបដោយបរិសកម្ម នឹងត្រូវការការយកចិត្តទុកដាក់កាន់តែខ្លាំងឡើងទៅលើនយោបាយនៃការធ្វើកំណែទម្រង់ និងការរៀបចំយន្តការចែកចាយប្រកបដោយប្រសិទ្ធិភាព ដែលជាកិច្ចការកាន់តែពិបាកអនុវត្ត នៅគ្រាដែលមានលទ្ធិប្រជាធិបតេយ្យដើរថយក្រោយ ការកើនឡើងនៃប្រជានិយម និងការបែងខ្ញែកគ្នា ព្រមទាំងការធ្លាក់ចុះជំនឿទុកចិត្តរបស់ប្រជាពលរដ្ឋមកលើស្ថាប័នសាធារណៈ។ អ្នកបង្កើតគោលនយោបាយ ក៏ត្រូវចូលរួមជាមួយប្រព័ន្ធផ្សព្វផ្សាយសង្គម និងដោះស្រាយការបំពុលព័ត៌មាន ផងដែរ។

ការលោតផ្លោះពីយុទ្ធសាស្ត្រមួយទៅជាសកម្មភាពក៏នឹងទាមទារឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរផ្នត់គំនិតក្នុងចំណោមអ្នកដឹកនាំ និងសហគមន៍ ព្រមទាំងមានស្ថាប័នកាន់តែរឹងមាំសម្រាប់ការអនុវត្ត។ ការផ្លាស់ប្តូរពិតប្រាកដនឹងពឹងផ្អែកលើការពិចារណាយ៉ាងប្រុងប្រយ័ត្ន និងការយកចិត្តទុកដាក់លើការអនុវត្តជាក់ស្តែង និងលើសមត្ថភាព ដើម្បីធ្វើឱ្យមានការអន្តរាគមន៍ទាន់ពេលវេលាស្របតាមយុទ្ធសាស្ត្រ។ ដូចបានបង្ហាញក្នុងអំឡុងពេលជំងឺរាតត្បាត អភិបាលកិច្ចត្រូវតែសម្របយ៉ាងឆាប់រហ័សទៅនឹងតម្រូវការនៃស្ថានការណ៍នៅពេលនោះ និងអនុវត្តកិច្ចអន្តរាគមន៍ដែលចាំបាច់។

អភិបាលកិច្ចដែលសមស្របសម្រាប់អនាគត ឆ្លុះបញ្ចាំងពីបំណងប្រាថ្នាមួយ ប៉ុន្តែមិនមែនជាភាពស្រមើស្រមៃនោះទេ។ វាគឺជាដំណើរមួយ ដែលជាដំណើរការនៃការសិក្សា ការពិសោធន៍ និងការកែលម្អជាបន្ត។ ខណៈពេលដែលតំបន់នេះមានមោទនភាពអំពីវិសាលគមនៃរចនាសម្ព័ន្ធអភិបាលកិច្ច នោះទាំងអស់គ្នានឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីយន្តការដែលមានជំនាញក្នុងការអនុវត្តកិច្ចអន្តរាគមន៍ចាំបាច់ ដើម្បីទាញយកឱកាសដែលនឹងកើតឡើងនៅថ្ងៃស្អែក។

ប្រព័ន្ធអភិបាលកិច្ចសមស្របនាពេលអនាគតនឹងត្រូវការ លក្ខណៈសំខាន់បី៖

- *ការស្មានទុកជាមុន* - ការប្រមើមើលពីបញ្ហាប្រឈម ឱកាស និងការប្រែប្រួលបរិយាកាស ដែលអាចកើតមានឡើង តាមរយៈការជ្រើសរើស ទៅលើសញ្ញាជាច្រើន និងការគិតគូរពីសេណារីយ៉ូផ្សេងៗ។

- *លទ្ធភាពបន្សាំ* - ការអាចបន្សាំទៅនឹងព័ត៌មានថ្មីៗ ការផ្លាស់ប្តូរលក្ខខណ្ឌ ឬការផ្លាស់ប្តូរអាទិភាព តាមរយៈអភិក្រមដដែលៗ ផ្អែកលើមិនមែនគ្រាន់តែការរៀនសូត្រមួយមុខប៉ុណ្ណោះទេ ប៉ុន្តែថែមទាំងការមិនរៀនសូត្រផងដែរ។

- *ភាពរហ័សរហួន* - ការឆ្លើយតបយ៉ាងឆាប់រហ័សចំពោះព័ត៌មានថ្មីៗ ឬព្រឹត្តិការណ៍ដែលមិនរំពឹងទុក ដោយការកំណត់ទិសដៅធនធានឡើងវិញ ផ្អែកលើកិច្ចសហការយ៉ាងជិតស្និទ្ធជាមួយទីភ្នាក់ងារនានា និងការចូលរួមរបស់ប្រជាពលរដ្ឋនៅក្នុងការសម្រេចចិត្តចរិកា។

ហើយនៅចំពោះមុខទិចលភាព វាក៏សំខាន់ផងដែរក្នុងការជំរុញស្មារតីនៃការផ្លាស់ប្តូរតាមរយៈ៖

- *ការបណ្តុះឆន្ទៈនយោបាយ* - អ្នកដឹកនាំនយោបាយ ឬអ្នកធ្វើការសម្រេចចិត្ត ប្រហែលជាមិនប្រាកដក្នុងចិត្តអំពីការផ្សងព្រេងនៅក្នុងទិសដៅថ្មីៗ ឬមានអារម្មណ៍ថាពួកគេខ្វះចំណេះដឹង និងសមត្ថភាពក្នុងការបង្កើតផែនការថ្មីៗ។ ក្នុងករណីនេះ ពួកគេអាចទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពី 'ការអមជាយុទ្ធសាស្ត្រ' ដោយទីប្រឹក្សាមានសមត្ថភាព និងដាក់ចំណុចទីតាមជំនាញយ៉ាងល្អ ដែលអាចផ្តល់ដំបូន្មានប្រកបដោយចីរភាព និងផ្អែកលើភស្តុតាង។

- *ភាពជាអ្នកដឹកនាំដែលសហការ* - វានឹងចាំបាច់ដើម្បីតភ្ជាប់ភាពចន្លោះ និងបង្កើតឱ្យមានការឯកភាពគ្នាតែមួយជុំវិញគោលនយោបាយសំខាន់ៗ។ វាអាចផ្អែកលើការសម្រុះសម្រួលខាងក្នុងដើម្បីដោះស្រាយវិវាទ និងសម្របសម្រួលកិច្ចសន្ទនារវាងក្រុមដែលប្រកួតប្រជែងគ្នា។

- *ការចូលរួមរបស់ពលរដ្ឋ* - ភាពជាពលរដ្ឋសកម្ម និងភាពជាដៃគូពហុភាគី អាចធានាបាននូវទស្សនវិស័យចម្រុះ លើកកម្ពស់ការរួបរួមសង្គម និងដោះស្រាយបញ្ហានៅថ្នាក់មូលដ្ឋាន។ បន្ថែមពីលើទម្រង់នៃការចូលរួមបែបប្រពៃណី តឡូវនេះប្រជាពលរដ្ឋអាចចូលរួមតាមរយៈវេទិកានានាសម្រាប់អភិបាលកិច្ចអេឡិចត្រូនិក និងនវានុវត្តន៍ ។

***

ប្រទេសនីមួយៗនឹងជ្រើសរើសដំណោះស្រាយរបស់ខ្លួន ប៉ុន្តែទាំងអស់គ្នានឹងទទួលបានអត្ថប្រយោជន៍ពីអភិក្រមមានលក្ខណៈរួមបញ្ចូលគ្នា។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចឆាប់រហ័សនឹងមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ហើយក៏មិនលើកកម្ពស់ការអភិវឌ្ឍមនុស្ស ដោយការបាត់បង់កំណើនដែរ។ លើសពីនេះ គ្មានយុទ្ធសាស្ត្រណានឹងទទួលបានជោគជ័យ ដោយគ្មានការអនុវត្តសកម្មភាពឆ្លើយតបនឹង វានោះទេ។ ជាការជំនួស ប្រទេសនានាអាចប្រើប្រាស់ធាតុទាំងបីនៃអភិក្រមដែលបានស្នើឡើង៖ ការបញ្ជ្រាបការអភិវឌ្ឍមនុស្ស ការពិចារណាឡើងវិញទៅលើកំណើន និងការធ្វើឱ្យមានការផ្លាស់ប្តូរ។ **កម្ពុជា**កំពុងស្ថិតក្នុងរបត់ប្រវត្តិសាស្ត្រមួយ ដែលកំពុងរំកិលខ្លួនដើម្បីចាកចេញពីប្រទេសមានការអភិវឌ្ឍន៍តិចតួចបំផុត (LDCs) និងដាក់ចំនុចដៅអភិវឌ្ឍន៍ដ៏មហិច្ឆតារបស់ខ្លួនឱ្យក្លាយជាប្រទេសមានចំណូលលើមធ្យមត្រឹមឆ្នាំ២០៣០ និងប្រទេសចំណូលខ្ពស់ត្រឹមឆ្នាំ២០៥០ ដូចបានបញ្ជាក់ក្នុង**យុទ្ធសាស្ត្របញ្ចកោណ ដំណាក់កាលទី១ ២០២៤-២០២៨**។ កំណើនសេដ្ឋកិច្ចក្នុងពេលថ្មីៗពិតជាគួរឱ្យកត់សម្គាល់ ប៉ុន្តែហាក់ដូចជាមិនទាន់គ្រប់គ្រាន់ដើម្បីសម្រាប់មហិច្ឆតាដ៏ធំទាំងនោះនៅឡើយទេ។ មានឱកាសដើម្បីពង្រឹងកំណើនសេដ្ឋកិច្ចឱ្យកាន់តែខ្លាំងនិងមានភាពធន់បន្ថែមទៀត ដោយការផ្តល់អាទិភាពលើការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្ស ស្របពេលនឹងការបន្តយកចិត្តទុកដាក់លើបញ្ហាបរិស្ថាន និងការថែទាំភពផែនដីសម្រាប់មនុស្សជំនាន់នេះនិងជំនាន់ក្រោយ។

«តំបន់អាស៊ីប៉ាស៊ីហ្វិកមានឥទ្ធិពលយ៉ាងខ្លាំងលើការសម្រេចបាននិងចក្ខុវិស័យនៃការអភិវឌ្ឍន៍របស់ពិភពលោក។ យើងរំពឹងថារបាយការណ៍នេះមិនត្រឹមតែជួយឱ្យយើងអាចស្រមៃឡើងវិញពីយុទ្ធសាស្ត្ររបស់យើង ដើម្បីធានាឱ្យមានភាពធន់សម្រាប់ការអភិវឌ្ឍន៍មនុស្សក្នុងតំបន់ប៉ុណ្ណោះទេ ហើយក៏ជាការលើកទឹកចិត្តសម្រាប់តំបន់ផ្សេងទៀត និងបណ្តាលប្រទេសផ្សេងទៀតផងដែរ» លោក Achim Steiner ប្រធានកម្មវិធីអភិវឌ្ឍន៍សហប្រជាជាតិ។

តំណភ្ជាប់ទៅកាន់របាយការណ៍ពេញ: https://www.undp.org/asia-pacific/publications/making-our-future-new-directions-human-development-asia-and-pacific

United Nations Development Programme
One United Nations Plaza
New York, NY 10017

www.undp.org

© UNDP 2024